

Література

1. Рамад Ф. Основы прикладной экологии. – Л.: Гидрометеиздат, 1981. – 554 с.
2. Голубець М.А. Екосистемалогія. – Львів: "Поллі", 2000. – 315 с.
3. Реймерс Н.Ф. Предисловие к книге Тупица Ю.Ю. Эколого-экономическая эффективность природопользования. – М.: Наука, 1980. – 168 с.
4. Етьен Фермеерс. Переклад Я. Довгополого. "Філософське есе про довкілля" – Львів.: "Стрім", 2000. – 71 с.
5. Vienna Declaration and Vienna Resolutions. Adopted at the Fourth Ministerial Conference on the Protection of Forest in Europe. – Vien.: Ferdinand Berger und Sohne Ges.m.b. H., 2003. – 32 p.
6. Парпан В.І., Шпарик Ю.С., Бюргі А., Коммармот Б., Цінга А., Гамор Ф.Д., Сухарюк Д.Д. Наукові основи ведення сталого лісокористування Українських Карпат./ Матеріали міжнародної конференції "Гори і люди" (в комплексі сталого розвитку)/ Том 1. – Рахів, 2002. – С. 433-437.
7. Синякевич І.М. Економіка лісокористування – Львів.: ІЗМН, – 2000. – 402 с.
8. Синякевич І.М. Лісова політика. – Львів, ЗУКЦ, 2005. – 224 с.
9. Библюк Н.І., Бойко М.М., Щупак А.Л. Вплив лісотранспортних засобів на ерозійні процеси в Карпатах./ Матеріали доповідей міжнародної науково-практичної конференції./ – Івано-Франківськ.: Екор, 2005. – 302 с.
10. Парпан В.І., Коржов В.Л., Корнієнко В.П., Сидорук Ю.К. До питання екологізації гірських лісозаготівель./ Матеріали доповідей міжнародної науково-практичної конференції. – Івано-Франківськ: Екор., 2005. – 392 с.
11. Новиков Р.А. Современный уровень нарушения экологических условий и равновесий на Земле./ Глобальные экологические проблемы. – М.: Мысль, 1988. – С. 5-21.
12. Андрієнко Т.Л. Стан мережі природно-заповідних територій як показник сталого розвитку держави./ Карпатський регіон і проблеми сталого розвитку: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції. – Рахів, 1998. – С. 3-5.
13. Закон України "Про загальнодержавну програму формування національної мережі України на 2000-2015 роки". – 21 вересня 2000 року, № 1989-III/Урядовий Кур'єр "Орієнтир", № 207. – 8 листопада 2000 р. – С. 3-16.

УДК 639.1.057:639.1.053(477)

В.Ю. Вовченко, М.О. Малеванова,

В.І. Домніч – Запорізький національний університет¹

КОМПЛЕКСНА ОЦІНКА МИСЛИВСЬКО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ КОРИСТУВАЧІВ МИСЛИВСЬКИХ УГІДЬ УКРАЇНИ

Розглянуто науковий підхід комплексної оцінки мисливсько-господарської діяльності користувачів на основі аналізу показників, які мають місце у формах звітності. Напрямок науково-виробничої діяльності повинен мати прибуткову тенденцію, яка формується науково виваженою експлуатацією природних ресурсів при фіксованих соціально-економічних умовах виробництва. Рекомендовано пропозиції щодо розрахунків як екологічного ефекту, так і екологічних витрат. Для проведення комплексної оцінки мисливсько-господарської діяльності запропоновано формулу еколого-економічного ефекту, яка опублікована в роботах Ю.Ю. Туниці (2002).

Ключові слова: лісокористування, екологія, ресурси, мисливство, фауна.

V.E. Vovchenko, M.A. Malevanova,

V.I. Domnich – Zaporozhia national university

Complex Estimation of Hunting-economic Activity of Users of Hunting Lands in Ukraine

According to the analysis of showings given in reports, the scientific approach to the complex evaluation of the hunting-economic activity of users, is being considered. The scientific-

¹ 69600, Запоріжжя, МСП-41, вул. Жуковського, 66. E-mail: office@zsu.zp.ua

productive activity must have a trend towards receiving a profit which is formed on the basis of the exploitation of natural resources under the fixed social and economic conditions of production. The proposals as for filling up showings, both of the ecological effect and the ecological expenses, are recommended. To carry out the complex evaluation of the hunting-economic activity, Yuri Tunytsya's formula of the ecological effect, is being proposed.

Keywords: the use of forest, ecology, resources, hunting, fauna.

Принципи еколого-економічної оцінки природокористування в цілому і лісокористування зокрема досить повно сформулював Ю.Ю. Туниця [1].

Вони, на наш погляд, найбільш придатні для регулювання виробничо-господарської діяльності лісомисливських підприємств. Найбільш вимогливими із них є такі:

1. *Комплексність кількісного обліку і вартісної оцінки всіх компонентів лісових ресурсів* (йдеться про повне, комплексне використання всіх складових лісового біогеоценозу на певній території). До лісового біогеоценозу належать об'єкти мисливської фауни та угіддя, які можна бонітувати згідно з вимогами охорони та використання мисливських ресурсів.

2. *Регіональна диференціація оцінок* (передбачає різні оцінки якісно однорідних компонентів природних ресурсів чи умов природного середовища від природно-географічних і економічних умов регіону). На нашу думку, диференціація таких оцінок щодо об'єктів мисливської фауни повинна охоплювати території, на яких інші природокористування мають другорядне значення. Необхідно наголосити, що такими є території зі слабкою лісистістю і низькою інтенсивністю ведення лісового господарства.

3. *Врахування в економічних розрахунках і оцінках природокористування взаємного впливу виробничо-господарської діяльності людини та впливу на природне середовище* (вимагає враховувати в економічних оцінках безпосереднього економічного прямого і одночасно трансформованого екологічного ефектів, що виникають у процесі виробничо-господарської діяльності).

Ми погоджуємося з тим, що критерієм ефективності використання і відтворення мисливської фауни є інтегральний еколого-економічний ефект, який акумулюється як в процесі охорони, так і в процесі раціонального використання ресурсів дикої природи.

Спробуємо проаналізувати складові інтегрального еколого-економічного ефекту, який виникає у мисливсько-господарській діяльності за період T (10-річний плановий період мисливського впорядкування) [1]:

$$EEE_T = \sum_{t=tn}^{tr} (E_{e.l.}^t + \Pi_{m.z.}^t - C_{e.l.}^t - C_{e.n.}^t + K_t \pm L_t) \times \alpha_t,$$

де: EEE_T – еколого-економічний ефект мисливсько-господарської діяльності за час T , (грн.); $E_{e.l.}^t$ – екологічний ефект (позитивний чи негативний) в t -му році (грн.); $\Pi_{m.z.}^t$ – виручка від реалізації продукції мисливського господарства в t -му році (грн.); $C_{e.l.}^t$ – економічні затрати в t -му році (грн.); $C_{e.n.}^t$ – екологічні затрати в t -му році (грн.); K_t – одноразові (капітальні) затрати в t -му році (грн.); L_t – залишкова вартість (ліквідне сальдо) основних фондів, які вибули в t -му році (грн.); α_t – коефіцієнт приведення різнострокових витрат і результатів.

Як правило, користувач мисливських угідь державної форми власності повинен вести планову мисливсько-господарську діяльність. Згідно з Законом України "Про мисливське господарство та полювання", користувачі мисливських угідь різних форм власності теж повинні планувати виробничо-господарську діяльність і подавати статистичну звітність (за формою 2ТП – мисливство).

Виробничо-фінансовий план з лісового господарства, мисливства та охорони навколишнього природного середовища (форми його затверджені Наказом Держкомлісгоспу України від 26.03.1998 р. за № 34) [2] вимагає вести мисливське господарство з урахуванням екологічного ефекту. На наш погляд, у процесі аналізу еколого-економічного ефекту мисливсько-господарської діяльності варто використовувати такі коди (рядки), які відповідають наповненню $E_{e.l.}^t$, а саме: §1 розділ 7 – Мисливське господарство – рядок 96 (охорона диких тварин, тис. грн.; рядок 97 (облік диких тварин, тис. грн.); рядок 98 (заготівля кормів – біотехнія, тис. грн.); §2 Охорона навколишнього природного середовища. Підрозділи А, Б, В, в яких планується покращання стану лісу, на нашу думку, повинні містити показники, які позитивно впливають на якість мисливських угідь.

Екологічні затрати ($C_{e.l.}^t$), на нашу думку, у виробничо-фінансових планах повністю не враховуються. До них можна зарахувати економічні затрати на лісовпорядкування та проектно-вишукувальні роботи (§1, розділ 1, №3), лісокультурні роботи (розділ 4), боротьбу з шкідниками та хворобами лісу (розділ 6), а також лісгосподарські витрати (розділ 8 №14).

Показник еколого-економічної ефективності мисливсько-господарської діяльності за період Т можна розрахувати за формулою проф. Ю.Ю. Туниці [1]:

$$E_{e.e.}^T = \frac{\sum_{t=tn}^{tr} (E_{e.l.}^t + E_{e.n.}^t) \times \alpha_t}{\sum_{t=tn}^{tck} (C_{e.l.}^t + C_{e.n.}^t + K_t + L_t) \times \alpha_t},$$

де: $E_{e.e.}^T$ – еколого-економічна ефективність мисливсько-господарської діяльності за час T_1 (грн.); $E_{e.n.}^t$ – екологічний ефект мисливсько-господарської діяльності в t -му році, (грн.); α_t – коефіцієнт приведення різнострокових витрат і результатів.

Висновки:

- рекомендувати управлінню економіки Держкомлісгоспу України ввести показники екологічного ефекту та екологічних витрат до відповідних розділів виробничо-фінансового плану лісомисливських підприємств;
- рекомендувати колегії Держкомлісгоспу України в річних звітах вимагати від лісомисливських підприємств характеризувати ефективність мисливсько-господарської діяльності.

Література

1. Бондаренко В.Д. Біотехнія: Навч. пос. – Львів: Афіша, 2002, ч. 2. – С. 324-334.
2. Наказ № 34 від 26.03. – 1998 р. "Про затвердження форм виробничо-фінансового плану підприємства". – Міністерство лісового господарства України.